

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Excursie Heineken

Zantinge, W.

Citation

Zantinge, W. (2003). Excursie Heineken. *Bestuurskundige Berichten*, 18(1), 11-12. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3211003>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3211003>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

OPINIE: REINOUD NUIJTEN

globalisering met zich meebrengt: enerzijds constateren we een schaalvergroting met een daarbij behorende culturele homogenisering. Tegelijkertijd is echter een sterke opkomst van lokale identiteiten waar te nemen. Charles Taylor wijst hierop de behoefte aan erkenning die steeds meer toeneemt. Samenlevingen in Noord West Europa worden steeds minder hiërarchisch; er is een verschuiving in waarden waartoe nemen van eergevoel naar waardigheid. Daarbij is de individualiteit in de samenleving toegenomen. De invloed van de kerk op het individu is tegelijkertijd sterk afgenomen. Burgers, ondernemers en ook politici moeten hierdoor steeds meer zelf beslissen wat moreel aanvaardbaar is, hoe ethisch te handelen. Steeds meer mensen zoeken en drukken hun eigen authenticiteit uit. Men wil erkenning. Dit is overigens ook wat wijlen Pim Fortuyn bedoelde als hij sprak over een 'verweesde samenleving'.

Vanuit dit inzicht valt een veelvoud van ontwikkelingen te verklaren, waaronder de moord op Fortuyn en de opkomst van extreem rechts in Europa. Ook ogenschijnlijk losstaande zaken zoals het officieel erkennen van de Friese taal door de Europese Unie, op een moment dat men werkt aan een gemeenschappelijke Europese vlag en munt, blijken meer logica of samenhang te bevatten dan men aanvankelijk zou denken. Totslot mag de anti-globalisering "beweging" in mijn verhaal niet ontbreken. 'Woordvoerster' van deze 'beweging' is de Canadese Naomi Klein. Volgens haar zijn de rellen tijdens de WTO vergaderingen in Seattle, Praag en Genua een reactie op een onstuitbare opmars van logo's, op de commerciële invloed van bedrijven op onderwijs en cultuur en over hun misdragingen in arme landen. Naarmate meer mensen de geheimen ontdekken achter de grote internationale merken, aldus Klein, zal woede de inspiratiebron zijn van een nieuwe politieke beweging, van een

grootschalige oppositie tegen de transnationale bedrijven achter die merken.

De bovenstaande voorbeelden tonen aan hoezeer globalisering in ons dagelijkse leven verankerd is. Een wereld zonder globalisering is simpelweg niet voor te stellen. Dan nog de vraag in hoeverre globalisering zaligmakend is. Het bovenstaande moet enigszins duidelijk maken dat het antwoord hierop moeilijk te geven is. De kansen die globalisering ons bieden zijn ongekend: één groot werelddorp waarin de rijkdom die de markt genereert een einde kan maken aan de verschillen tussen rijk en arm. Via internationale samenwerking kunnen oorlogen veel sneller worden voorkomen of beëindigd, landmijnen worden opgeraapt, ziektes worden bestreden, kinderen naar school gestuurd en - last but not least - de honger uit de wereld worden verholpen. En dat alles door de door Friedman omschreven democratiseringen

van informatie, kapitaal en technologie, die iedere wereldburger een levensgrote kans moeten geven op succes. Helaas ligt het in de realiteit even iets anders. Op drie februari van dit jaar lanceerde secretaris generaal van de Verenigde Naties Kofi Anan tijdens het Wereld Economische Forum nog een waarschuwing aan het adres van het internationale bedrijfsleven en de politieke wereldleiders. Hij waarschuwde voor een vernietigend boemerang effect indien de rijke westen er niet in zou slagen om de armoede en ziekte in de ontwikkelingslanden te bestrijden en hun markten voor deze landen te openen. In hoeverre de 'captains of industry' gehoor geven aan deze oproep bepaalt de levensvatbaarheid van globalisatie als welvaartsgenerator voor de wereld. Als ik dan vervolgens de oproep van G. W. Bush om de importtarieven op staal te verhogen lees, dan stemt mij dat vooralsnog weinig hoopvol. Ik denk dat de laatste mens nog even op zich laat wachten.

Reinoud Nuijten

"De kansen die globalisering ons biedt zijn ongekend"

"Heineken leek wel een beetje een staat op zich"

Anti-globalisten protesteren middels graffiti

EXCURSIE HEINEKEN

Op vrijdag 1 november verzamelden ongeveer dertig personen strak in pak op het station in Leiden. Nadat er wat was gesocialised vertrokken we met de bus richting Heineken. Enigszins verbouwereerd stapten we wat later uit, aangezien Heineken vanaf de bushalte nog niet zichtbaar was. Gelukkig wist de Commissaris onderwijs de weg en leidde zij ons langs het terrein richting "De Hooiberg", het ontvangstgebouw van Heineken.

Na hartelijk ontvangen te zijn met een glaasje gerstenat, of jus d'orange voor de liefhebbers, gingen wij achter onze Minervaanse rondleidster aan de filmzaal binnen, waar we eerst een introductiepraatje te horen kregen over de geschiedenis van Heineken. Vervolgens begon dhr. Bakker zijn lezing over de relatie tussen Heineken en de overheid en dan met name op milieugebied. Wat mij persoonlijk opviel is dat Heineken zich zo milieubewust opstelt. Ook in ontwikkelingslanden waar weinig of geen regelgeving is houdt Heineken zich aan de regelgeving die in Nederland geldt. Het was erg frappant om te horen dat één van Heineken's grootste uitgaven op milieugebied te maken heeft met geur, terwijl dit op het ecosysteem bijna geen invloed heeft. Na een verbouwing van 4 miljoen euro waren 95% van de luchtjes uitgebannen. Het aantal klachten daalde hierdoor de afgelopen jaren naar gemiddeld 3 per jaar. Dat er in 2002 tot nu toe nog geen klachten geweest zijn, weerhield de provincie er niet van om te eisen dat door naverbranding de overige 5% wordt uitgebannen. Dit heeft echter een veel grotere impact op het milieu, omdat bij naverbranding veel energie gebruikt zal worden en ook de CO2 uitstoot hierdoor zal toenemen. Nog een punt van kritiek van de heer Bakker op de overheid, dat hoogleraar 't Hart toevallig ook aanstipte tijdens het college nationale politiek diezelfde ochtend, was dat de overheid steeds meer bezig is met een wijze van ad hoc beleidsvoering. Zodra er ergens een calamiteit is worden direct de regels aangescherpt en wordt er opeens veel strenger gecontroleerd. Na bijvoorbeeld Enschede werden de regels op het terrein van explosiegevaar plotsklaps veel strenger.

Het grote probleem dat Heineken hierdoor krijgt is dat zij in hun begroting maar moeilijk rekening kunnen houden met plotselinge extra eisen van de overheid. Zij zien liever een stabiel overheidsbeleid waarop zij hun milieubudgetten kunnen baseren. Verdervtelde dhr. Bakker nog dat het recyclen van materiaal in grote landen veel meer milieubelastend is, omdat er uitgebreide logistieke lijnen opgezet moeten worden om de flesjes terug te krijgen. Het aanbieden van wegwerpverpakkingen is een beter alternatief. Uiteen grafiek waarin te zien was in wat voor verpakking bier in de verschillende landen van Europa wordt aangeboden (wegwerpfles/blik, fles of fust) bleek inderdaad dat in grote landen veel meer wegwerp wordt gedronken. Grappige uitzondering was Groot-Brittannië dat samen met Ierland als enige landen in Europa meer dan 2/3 van hun bier fustmatig consumeren, wat te maken heeft met hun traditie van drinken in pubs. Tegen het einde van de lezing kwam er een discussie op gang. Er werden onder andere

vragen gesteld over hoe Heineken omgaat met de problemen die veroorzaakt worden door alcoholmisbruik. Dhr. Bakker vertelde dat Heineken lid is van de 'STIVA' (Stichting Verantwoord Alcoholgebruik). Samen met alle alcoholproducenten voeren zij gezamenlijk campagne tegen alcoholmisbruik. De 'ben jij sterker dan drank?' campagne is daarvan een voorbeeld. Van een heel andere trant was de vraag waarom de flesjes van Heineken in heel de wereld groen zijn, maar in Nederland bruin. Hiervoor gaf de heer Bakker 2 redenen: de flesjes van alle producenten in Nederland zijn hetzelfde zodat er makkelijker gerecycled kan worden en bruine flesjes laten minder licht door. Wanneer groene flesjes in het licht staan treedt eerder een smaakverandering op. Daarom worden groene flesjes altijd lichtdicht verpakt. Waar nog het meeste discussie over werd gevoerd was waarom Heineken zoveel doet om zo milieuvriendelijk mogelijk te werken, verscheidene opmerkingen uit de zaal maakten duidelijk dat er toch nog wat scepsis was over de beweegredenen van dit beleid. Velen dachten dat het milieubewuste beleid een onderdeel is van de public relations. Bakker merkte op dat Heineken niet loopt te pronken met zijn vooruitstrevend gedrag. Na afloop van de lezing leek het er een beetje op dat ze bij Heineken nog grotere

HEINEKEN EXCURSIE

wereldverbeteraars zijn dan bij bijvoorbeeld Greenpeace. De scepsis was niet helemaal weggenomen. Later heb ik het nagevraagd bij de heer Zantinge, die ook aanwezig was tijdens de lezing. Deze vertelde mij dat dit beeld toch niet heel ver van de waarheid zit, wat vooral komt door Freddy Heineken. Hij vond het erg belangrijk dat zijn bedrijf milieuvriendelijk werkte; de continuïteit op lange termijn was veel belangrijker dan geld verdienen op korte termijn. Men kan stellen dat hem beide is gelukt. De excursie werd vervolgd met een reclamefilmje waarin de grootste Heineken producten (Heineken, Amstel, Brand, Wieckse Witte en Vos) langskwamen.

Hierna verlieten wij "De Hooiberg" om voor de rondrit over het terrein plaats te nemen in een met Heineken logo's versierde dubbeldekkerbus. Tijdens deze rondrit kregen we allemaal leuke feiten te horen. Zo kwamen we er achter waarom

wij zo ver hadden moeten lopen naar het ontvangstgebouw. Door de aard van het product is het namelijk bij wet geregeld dat Heineken maar één ingang mag hebben. Heineken leek wel een beetje een staat op zich met zijn eigen 'douane', waterzuivering, energiecentrale en zelfs een brandweer die instaat hoort te zijn een grote uitslaande brand vijftien minuten onder controle te houden, genoeg tijd voor omliggende corpora om te reageren. Na een hobbelige rit werden wij afgezet bij het brouwhuis, waar (de naam zeg het al) het bier gebrouwen wordt. Onze rondleidster hoefde zelf geen verhaal af te steken aangezien dit werd verteld door twee omvangrijke flatscreens waarop een film over het brouwproces werd afgespeeld. Dit filmje was niet helemaal objectief van aard; wij brouwen het beste bier; wij willen maar één ding: het allerlekkerste bier brouwen en natuurlijk de topper 'elk glas telt'.

Wij vervolgden onze rondleiding langs de centrale controlekamer om via een uitstalling van de bestanddelen van biere te arriveren bij het verpakken. Een erg indrukwekkend aangezicht, al die duizenden flesjes in eindeloze aaneengesloten rijen. Het geheel geautomatiseerde proces van het aanbrenge van een plastic hoes om de opgestapelde kartonnen dozen Heineken trok ook de aandacht. Eerst werd er lucht in geblazen, daarna werd het over de dozen geplaatst om daarna door middel van verhitting het plastic te doen krimpen waardoor het nauwer aansluit.

Dit was het einde van de rondleiding en we werden met de dubbeldekker terug naar het ontvangstgebouw gereden waar wij de 'productconfrontatie' aangingen. In ongeveer een half uur mochten wij acht verschillende taps en diverse flesjes uitproberen. In opperbeste stemming verlieten wij het terrein alwaar onze wegen scheidden.

Wouter Zantinge

Zou Freddy het zo hebben gewild?

BIL-lid in Leiden

"wat mij betreft staat het nog helemaal open, ik ben tot nu toe eigenlijk overal zo ingerold"

Maarten van Noort is vijfdejaars BIL-lid en dit jaar voorzitter van studentenvereniging Augustinus. Vanzelfsprekend is voorzitter van een studentenvereniging een functie met bestuurskundige grondslag, reden genoeg voor een interview.

Wat deed je indertijd besluiten om bestuurskunde te gaan studeren? Ik ben het besturen eigenlijk in de vierde klas van de middelbare school als het ware ingerold toen er een Verenigde Naties simulatie conferentie werd gehouden. In ruim twee jaar ben ik daar opgeklommen tot voorzitter en secretaris-generaal. Dit heeft ondanks mijn bètapakket mijn interesse voor besturen opgewekt. De studie moest ook een uitdaging voor me zijn, ik kwam toen uit op politologie en omdat ik besturen erg leuk vond ben ik ook bestuurskunde gaan studeren. Met het openbaar bestuur had ik toen nog niet zoveel affiniteit, het was meer de managementkant van het verhaal die me aansprak. Het openbaar bestuur is er in de loop van de tijd bijgekomen.

Hoe ver ben je met je opleiding bestuurskunde?

Ik ben nu officieel vijfdejaars student, en nu met beide studies het derde jaar zo'n beetje aan het afronden. Goed opschema dus.

Wat heb je gedaan bij de BIL?

Ik heb één jaar acquisitie en promotie gedaan in het jaar 1998-1999.

Hoe ben je bij Augustinus terechtgekomen?

Ik zat in het eerste jaar van mijn studie in een hele gezellige werkgroep, waarvan de meerderheid lid was van Augustinus. Ik was zelf nog niet lid en ben toen een paar

keer met hen meegegaan. In het tweede jaar moest het er toch een keer van komen en toen ben ik lid geworden. Ik heb eigenlijk nooit nagedacht over andere verenigingen.

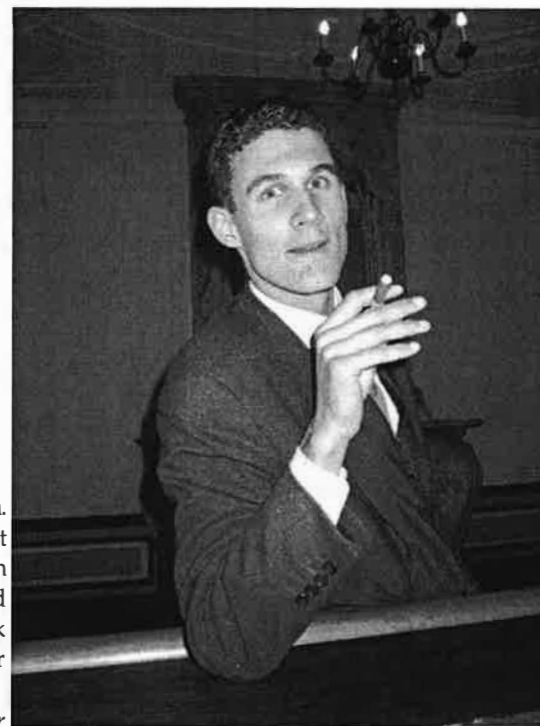
Was de tijd rijp om er een jaartje tussenuit te gaan en voorzitter te worden?

Ja, de tijd was er absoluut rijp voor. Ten eerste heb ik vorig jaar een parttime baan bij een netwerkorganisatie gehad. Dit is een particulier bedrijf, dat verschillende publieke organisaties, zoals ministeries, met elkaar in contact brengt. Dat was erg leuk, maar op een gegeven moment ging het me iets te snel en besloot ik daar tijdelijk mee te

stoppen. Ten tweede is heel leuk om te besturen en als je daar een jaar fulltime mee bezig kan zijn, dan moet je dat doen. Als voorzitter komen bovendien de moeilijkste punten bij jou op je bord, dat is een mooie uitdaging. Wat wordt je beleid bij Augustinus het komende jaar?

Ik wil mensen meer stimuleren om iets voor de vereniging te doen. De intentie is vaak wel aanwezig, maar de

mogelijkheden waren er niet naar. We willen daarom dat er meer subverenigingen komen, die we ook financieel gaan ondersteunen, om meer mensen met elkaar in contact te brengen. Dit idee is opvallend

goed ontvangen. En het is danaan ons als bestuursom dat te coördineren, iets waartoe we prima geëquipeerd zijn.

Hoe zie je jezelf over 10 jaar?

Dat durf ik nog niet te zeggen. Aan de ene kant vind ik de overheid erg interessant, maar aan de andere kant denk ik het competitieve element daar te weinig terug te vinden. Iets in de richting van de netwerkorganisatie waar ik werkte is eigenlijk wel een mooi grensvlak. Maar wat mij betreft staat het nog helemaal open, ik ben tot nu toe eigenlijk overal zo ingerold. Op welke politieke partij ga je stemmen bij de aankomende verkiezingen?

De PvdA. De leidraad in mijn leven is altijd solidariteit geweest, denken aan andere mensen. Maar ik geloof niet dat er persé een band van sympathie moet bestaan tussen die mensen. Ik geloof dus niet in het CDA-concept van expliciete naastenliefde; jemoet ook zonder dat je van mensen houdt wel aan ze denken. Dat is voor mij solidariteit en dat principe verdedigt de PvdA volgens mij het beste.

Staat de PvdA nog steeds voor zijn idealen?

Absoluut. Ik moet toegeven dat ik een paar PvdA-erben, dus niet te chetsocialist maar meer een sociaal-democraat. Een middenmoter dus, maar wel een bewuste